P9_TA(2021)0023

Zmírňování následků zemětřesení v Chorvatsku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 21. ledna 2021 o zmírňování následků zemětřesení v Chorvatsku (2021/2504(RSP))

(2021/C 456/17)

Evropský parlament,

— s ohledem na článek 3 Smlouvy o Evropské unii,

— s ohledem na článek 174, čl. 175 třetí pododstavec a článek 212 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 ze dne 11. listopadu 2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie ([1]) ve znění nařízení (EU) č. 661/2014 ([2]) a nařízení (EU) 2020/461 ([3]),

— s ohledem na rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o mechanismu civilní ochrany Unie ([4]) ve znění nařízení (EU) 2018/1475 ([5]) a rozhodnutí (EU) 2019/420 ([6]),

— s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. května 2018 a na následnou aktualizaci ze dne 14. ledna 2020 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza (COM(2020)0023),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ([7]) ve znění nařízení (EU) 2015/1839 ([8]), nařízení (EU) 2016/2135 ([9]), nařízení (EU) 2017/825 ([10]), nařízení (EU) 2017/1199 ([11]), nařízení (EU) 2017/2305 ([12]), nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 ([13]), nařízení (EU) 2018/1719 ([14]), nařízení (EU) 2019/711 ([15]), nařízení (EU) 2020/460 ([16]), nařízení (EU) 2020/558 ([17]), nařízení (EU) 2020/1041 ([18]) a nařízení (EU) 2020/1542 ([19]),

([1]) Úř. věst. L 311, 14.11.2002, s. 3.
([2]) Úř. věst. L 189, 27.6.2014, s. 143.
([3]) Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 9.
([4]) Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 924.
([5]) Úř. věst. L 250, 4.10.2018, s. 1.
([6]) Úř. věst. L 77 I, 20.3.2019, s. 1.
([7]) Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320.
([8]) Úř. věst. L 270, 15.10.2015, s. 1.
([9]) Úř. věst. L 338, 13.12.2016, s. 34.
([10]) Úř. věst. L 129, 19.5.2017, s. 1.
([11]) Úř. věst. L 176, 7.7.2017, s. 1.
([12]) Úř. věst. L 335, 15.12.2017, s. 1.
([13]) Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1.
([14]) Úř. věst. L 291, 16.11.2018, s. 5.
([15]) Úř. věst. L 123, 10.5.2019, s. 3.
([16]) Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 5.
([17]) Úř. věst. L 130, 24.4.2020, s. 1.
([18]) Úř. věst. L 231, 17.7.2020, s. 4.
([19]) Úř. věst. L 356, 26.10.2020, s. 1.

Čtvrtek 21. ledna 2021

— s ohledem na nařízení Rady (EU) 2016/369 ze dne 15. března 2016 o poskytování mimořádné podpory v rámci Unie ([20]) ve znění nařízení Rady (EU) 2020/521 ([21]),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. října 2020 s názvem „Renovační vlna pro Evropu – ekologické budovy, nová pracovní místa, lepší životní úroveň“ (COM(2020)0662),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 375/2014 ze dne 3. dubna 2014 o zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci („iniciativa Humanitární dobrovolníci EU“) ([22]) s opravou ze dne 24. dubna 2014 ([23]),

— s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci ([24]) ve znění nařízení (ES) č. 1882/2003 ([25]), nařízení (ES) č. 219/2009 ([26]) a nařízení (EU) 2019/1243 ([27]),

— s ohledem na interinstitucionální dohodu ze dne 2. prosince 2013 mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázni, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení ([28]), zejména na bod 11 této dohody, a na interinstitucionální dohodu ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázni, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu na zavedení nových vlastních zdrojů ([29]),

— s ohledem na návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. října 2020 o uvolnění prostředků z Fondu solidarity Evropské unie za účelem poskytnutí pomoci Chorvatsku a Polsku v souvislosti s přírodními katastrofami a vyplacení záloh Chorvatsku, Německu, Řecku, Maďarsku, Irsku, Portugalsku a Španělsku v souvislosti s ohrožením veřejného zdraví (COM(2020)0960),

— s ohledem na rozhodnutí Rady ze dne 30. října 2020, kterým se přijímá postoj Rady k návrhu opravného rozpočtu č. 9 Evropské unie na rozpočtový rok 2020 ([30]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 24. listopadu 2020 o postoji Rady k návrhu opravného rozpočtu Evropské unie č. 9/2020 na rozpočtový rok 2020, který je přiložen k návrhu rozhodnutí o uvolnění prostředků z Fondu solidarity Evropské unie za účelem poskytnutí pomoci Chorvatsku a Polsku v souvislosti s přírodními katastrofami a vyplacení záloh Chorvatsku, Německu, Řecku, Maďarsku, Irsku, Portugalsku a Španělsku v souvislosti s ohrožením veřejného zdraví ([31]),

— s ohledem na závěry Rady ze dne 28. listopadu 2008 vyzývající ke zvýšení schopností civilní ochrany prostřednictvím systému evropské vzájemné pomoci založeného na modulovém přístupu k civilní ochraně,

— s ohledem na své usnesení ze dne 14. listopadu 2007 o dopadu zemětřesení na regiony ([32]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 19. června 2008 o posílení schopnosti Unie reagovat na katastrofy ([33]),

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

([20]) Úř. věst. L 70, 16.3.2016, s. 1.
([21]) Úř. věst. L 117, 15.4.2020, s. 3.
([22]) Úř. věst. L 122, 24.4.2014, s. 1.
([23]) Úř. věst. L 123, 19.5.2015, s. 122.
([24]) Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.
([25]) Úř. věst. L 284, 31.10.2003, s. 1.
([26]) Úř. věst. L 87, 31.3.2009, s. 109.
([27]) Úř. věst. L 198, 25.7.2019, s. 241.
([28]) Úř. věst. C 373, 20.12.2013, s. 1.
([29]) Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 28.
([30]) Úř. věst. C 372 I, 4.11.2020, s. 1.
([31]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0313.
([32]) Úř. věst. C 282 E, 6.11.2008, s. 269.
([33]) Úř. věst. C 286 E, 27.11.2009, s. 15.

A. vzhledem k tomu, že minulý rok zasáhla Chorvatsko vlna velkých ničivých zemětřesení, z nichž jedno zasáhlo dne 22. března 2020 město Záhřeb a Záhřebskou a Krapinsko-zagorskou župu a dosáhlo síly 5,5, další dvě zemětřesení o síle 5,2 a 6,4 zasáhla dne 28. a 29. prosince 2020 Sisacko-moslavinskou župu a tutéž župu zasáhlo zemětřesení o síle 5,0 ještě dne 6. ledna 2021;

B. vzhledem k tomu, že zemětřesení, k němuž došlo v březnu 2020, bylo nejsilnějším zemětřesením v záhřebském regionu od roku 1880, poničilo více než 26 000 budov, z nichž 1 900 bylo prohlášeno za nepoužitelné, a způsobilo škody za více než 11,5 miliardy EUR;

C. vzhledem k tomu, že toto zemětřesení zapříčinilo smrt jednoho člověka a zranění 26 dalších, mělo obrovské dopady na socioekonomickou oblast, kulturu a infrastrukturu, dlouhodobě se odrazí na psychice obyvatel a město Záhřeb a Záhřebská a Krapinsko-zagorská župa se z něj dosud zotavují;

D. vzhledem k tomu, že Evropský parlament v listopadu 2020 schválil vyčlenění 683,7 milionu EUR z Fondu solidarity Evropské unie na řešení následků zemětřesení, které postihlo Záhřeb v březnu 2020;

E. vzhledem k tomu, že při posledních zemětřeseních ve střední části Chorvatska bylo prakticky zničeno město Petrinja a byla vážně poškozena nedaleká města Glina, Sisak, Hrvatska Kostajnica, Majske Poljane a poškozeny byly i další obce v Sisacko-moslavinské, Záhřebské a Karlovacké župě;

F. vzhledem k tomu, že při otřesech osm lidí zemřelo, 36 bylo zraněno a 30 osob bylo zachráněno ze sutin; vzhledem k tomu, že zemětřesení poškodila více než 45 000 budov ([34]) a měla přímý dopad na více než 70 000 lidí a že otřesy pocítili i obyvatelé Slovinska, Rakouska, Itálie, Maďarska, Bosny a Hercegoviny, Srbska a v menší míře také Německa, Slovenska a Česka;

G. vzhledem k tomu, že Chorvatsko dne 22. března a 29. prosince 2020 aktivovalo mechanismus civilní ochrany Unie a požádalo o zimní stany, systémy osvětlení a osvětlovací věže, elektrické ohřívače, skládací lůžka, spací pytle a obytné kontejnery;

H. vzhledem k tomu, že dne 4. ledna 2021 vyhlásila chorvatská vláda v nejpostiženějších župách, konkrétně v Sisacko-moslavinské župě a v některých částech Záhřebské a Karlovacké župy, stav přírodní katastrofy;

I. vzhledem k tomu, že následné otřesy pokračovaly i v dalších týdnech a v postižených oblastech, ale i daleko od epicentra jsou stále pociťovány; vzhledem k tomu, že lidé žijí v neustálém napětí kvůli nejistotě a strachu z dalších možných otřesů, k nimž denně dochází, a že v důsledku dalšího zemětřesení by mohlo dojít ke zřícení dalších budov; vzhledem k tomu, že to vše se událo v době pandemie onemocnění COVID-19, což by mohlo v blízké budoucnosti způsobit problémy v oblasti duševního zdraví a syndrom posttraumatického stresu;

J. vzhledem k tomu, že zasažené regiony a města utrpěly největší materiální a socioekonomické škody od dob občanské války, která proběhla v 90. letech minulého století, a kromě dlouhodobého programu zotavení bezodkladně potřebují rychlou obnovu; vzhledem k tomu, že otřesy přivedly velký počet obyvatel postižených oblastí na pokraj zoufalství a způsobily řadu nepřímých škod v okolních oblastech; vzhledem k tomu, že dotčené oblasti již byly mimořádně sociálně znevýhodněné a z hospodářského hlediska chudé a nedávná zemětřesení budou mít pro jejich obyvatele i celý region další negativní finanční a sociálně-psychologické důsledky;

K. vzhledem k tomu, že podle odhadů musí být přibližně 90 % domů ve městě Petrinja zbouráno; vzhledem k tomu, že menší osady a vesnice v okolí města Glina, jako například Majske Poljane, měly pouze částečný přístup k elektřině a vodě již před zemětřesením, a jejich obyvatelé jsou tak nyní ještě více odříznuti od základní infrastruktury a služeb;

L. vzhledem k tomu, že existují náznaky, že otřesy poškodily hráze a protipovodňové systémy, což by v již tak zdevastovaných oblastech mohlo v tomto ročním období vyznačujícím se hojnými srážkami a záplavami způsobit další škody;

M. vzhledem k tomu, že otřesy vážně poškodily místní a regionální infrastrukturu, zničily historické a kulturní dědictví a narušily hospodářskou činnost, zejména zemědělství a chov dobytka a jiných hospodářských zvířat, což je odvětví, na němž je místní populace nejvíce závislá;

([34]) Podle předběžných odhadů chorvatského ministerstva pro územní plánování, stavebnictví a státní majetek (https://mgipu.gov.hr/en).

Čtvrtek 21. ledna 2021

N. vzhledem k tomu, že místní zemědělská zařízení, jako jsou budovy, stroje, vybavení, pole a sklady krmiva, byla vážně poškozena a následkem zemětřesení utrpěla i hospodářská zvířata a zvířata v zájmovém chovu, neboť značné množství jich zahynulo nebo bylo opuštěno.

O. vzhledem k tomu, že zemětřesení významně narušilo fungování veřejných a zdravotnických institucí a infrastruktury, jako jsou silnice a elektřina; vzhledem k tomu, že je třeba věnovat zvláštní pozornost výstavbě základní infrastruktury, která před zemětřesením chyběla, a vzhledem k tomu, že ve všech částech postižených oblastí je třeba rychle zajistit přístup k základním potřebám a službám;

P. vzhledem k tomu, že celá řada škol musí být kompletně zbourána a některé univerzitní budovy, například Metalurgická fakulta a Pedagogická fakulta v Sisaku, již nebudou moci být využívány na začátku nového školního semestru k plnění svého účelu, tj. ke vzdělávacím aktivitám; vzhledem k tomu, že tyto instituce již byly v důsledku pandemie COVID-19 vystaveny tlaku a děti se nyní nemohou ani fyzicky zúčastnit výuky, ani využívat vzdělávací zařízení on-line ze svých domovů;

Q. vzhledem k tomu, že zdravotní středisko v Sisaku muselo být bezprostředně po zemětřesení rychle evakuováno, což pacienty s COVID-19 a další nemocné vystavilo zvýšeným zdravotním rizikům, včetně osob se zdravotním postižením a dětí; vzhledem k tomu, že zdravotní střediska i lékárny ve městech Glina a Petrinja byly vážně poškozeny; vzhledem k tomu, že zemětřesení vystavilo chorvatské zdravotní i pečovatelské systémy další zátěži a urychlilo šíření onemocnění COVID-19, zejména v postižených oblastech;

R. vzhledem k tomu, že některá území v Evropské unii jsou zranitelnější a více ohrožená seismickými jevy než jiné oblasti; vzhledem k tomu, že je nezbytné řádně koordinovat a monitorovat úsilí o udržitelnou obnovu a kvalitní stavební projekty odolné vůči zemětřesení, aby bylo možné napravit způsobené hospodářské a sociální ztráty, a zároveň dodržovat zásady transparentnosti, osvědčené postupy a pravidla pro veřejné zakázky;

S. vzhledem k tomu, že rychlá a profesionální reakce vnitrostátních, regionálních a místních orgánů, jednotek civilní ochrany a záchranných složek, chorvatských ozbrojených sil a různých humanitárních organizací, a především stovek dobrovolníků, výrazně zmírnila bezprostřední následky zemětřesení;

T. vzhledem k tomu, že krize COVID-19 a šíření viru dále komplikují záchranné práce a činnosti obnovy; vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 zatěžuje chorvatské hospodářství a vyžaduje dodatečné finanční zdroje;

1. vyjadřuje hlubokou účast a soucit s osobami postiženými zemětřesením a jejich rodinnými příslušníky, a vyjadřuje solidaritu chorvatským národním, regionálním a místním orgánům, které jsou zapojeny do poskytování pomoci;

2. oceňuje neúnavné a rychlé nasazení záchranářských týmů, pracovníků civilní ochrany, chorvatských ozbrojených sil, dobrovolníků, organizací občanské společnosti, mezinárodních organizací a místních, regionálních a celostátních orgánů a všech dalších příslušných aktérů v postižených oblastech ve snaze zachránit životy, omezit rozsah škod a oživit základní činnosti potřebné pro zachování důstojné životní úrovně; vyjadřuje vděčnost všem osobám, organizacím a iniciativám, které toto úsilí podpořily a poskytly podporu a pomoc;

3. vítá solidaritu členských států a dalších zemí, které poskytují podporu v této mimořádné situaci v podobě vzájemné pomoci, včetně základních potřeb, finanční pomoci, dobrovolníků a jiné pomoci, čímž pomáhají zmírnit zátěž vyplývající z prováděných zásahů; vítá solidaritu, kterou projevily orgány EU a mezinárodní společenství prostřednictvím vzájemné pomoci při mimořádných situacích; zdůrazňuje proto význam mechanismu civilní ochrany Unie při podpoře spolupráce mezi vnitrostátními orgány civilní ochrany v celé Evropě v nepříznivých situacích a při minimalizaci dopadů mimořádných událostí;

4. vyzývá Komisi a chorvatské orgány, aby prověřily všechny možné způsoby, jak poskytnout okamžitou pomoc a podporu při zajišťování důstojných a bezpečných životních podmínek pro mnoho lidí, kteří ztratili své domovy a stále nemají bezpečné ubytování, alespoň ve formě kontejnerů, což by mohlo zajistit minimální přístřeší během drsných zimních podmínek v nadcházejících měsících;

5. vyzývá k tomu, aby byla zvláštní pozornost věnována osobám se zdravotním postižením, starším osobám i dětem a dospívajícím s kritickými potřebami jakožto nejzranitelnějším osobám ve společnosti; vítá v tomto ohledu veškerou pomoc, kterou již poskytly místní organizace;

6. zdůrazňuje, že je důležité věnovat zvláštní pozornost velkému počtu hospodářských zvířat a zvířat v zájmovém chovu, jež byla zraněna nebo ztracena v důsledku zemětřesení; vítá v tomto ohledu značné úsilí a spolupráci mezi ministerstvem zemědělství, místními a regionálními orgány a nevládními organizacemi v oblasti dobrých životních podmínek zvířat;

7. zdůrazňuje závažnost situace na místě, která vyvíjí značný a intenzivní finanční tlak na vnitrostátní, regionální a místní veřejné orgány v Chorvatsku a může vést k nezvratnému úbytku obyvatelstva v postižených oblastech, přičemž postižené osoby čelí ničivým sociálním a ekonomickým důsledkům a extrémním psychologickým a sociálním tlakům;

8. vyzývá chorvatské orgány, aby spolu s odborníky Komise rychle a důkladně posoudily celkovou škodu v Sisacko-moslavinské župě s cílem zahájit obnovu a seizmicky odolnou rekonstrukci, jakmile to podmínky dovolí; zdůrazňuje, že po zahájení regionální obnovy a rekonstrukčních prací bude třeba věnovat velkou pozornost podpoře udržitelného hospodářského oživení a životním podmínkám lidí;

9. vyzývá chorvatské celostátní, regionální a místní orgány, aby bedlivě sledovaly aktivity v rámci obnovy a zajistily, aby splňovaly požadavky na seizmicky odolné budovy a infrastrukturu a aby se uplatňovaly osvědčené profesní postupy a odborné znalosti ostatních členských států; vyzývá chorvatské orgány a odpovědné instituce, aby zohlednily zkušenosti z období poválečné obnovy v postižených oblastech s cílem objasnit, zda nesrovnalosti ve stavebních postupech zapříčinily špatnou kvalitu, a přispěly tak k ničivým následkům nedávných zemětřesení; vítá rozhodnutí chorvatské vlády zveřejnit rejstřík společností, které se účastnily procesu obnovy, jako první krok k dosažení tohoto cíle;

10. poukazuje na problémy s předvídáním související se systémy včasného varování před zemětřesením v seizmicky vysoce aktivních regionech jihovýchodní Evropy; vyzývá Komisi, aby společně s členskými státy posílila výzkum a vzdělávání pro účely zavedení systému, který zajistí lepší připravenost s cílem předcházet podobným krizím a zvládat je a minimalizovat dopad katastrof obdobného rázu;

11. vyzývá k větší koordinaci a spolupráci mezi výzkumnými a rozvojovými institucemi členských států, zejména v případě těch, které čelí podobnému riziku; vyzývá ke zdokonalení systémů včasného varování v členských státech a k zavedení a posílení již existujících propojení mezi různými systémy včasného varování;

12. vyzývá chorvatské orgány, aby se ve svém plánu na podporu oživení a odolnosti přednostně zaměřovaly na komplexní preventivní renovaci, která zajistí nejvyšší seizmické standardy pro obytné i jiné budovy s největším rizikem v oblastech, jež jsou nejvíce náchylné vůči zemětřesení;

13. zdůrazňuje, že v případech závažných zemětřesení, jako jsou zemětřesení, k nimž došlo v nedávné době v Chorvatsku, si zmírnění následků žádá značný čas, což by mělo být zohledněno při budoucí revizi Fondu solidarity EU, aby byla zajištěna dostatečná absorpční doba pro financování po uplynutí stávajících lhůt pro podávání žádostí; dále zdůrazňuje, že je důležité navýšit výdaje Fondu solidarity EU nejen pro účely nápravy škod, ale také pro účely odolnosti v souvislosti se změnou klimatu, přírodními katastrofami a mimořádnými situacemi v oblasti veřejného zdraví, a vyjít tak z katastrof silnější;

14. vítá podporu Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti ve stávajícím finančním období, pokud jde o předcházení rizikům katastrof, posilování odolnosti, energetiku a seizmické zodolnění; vybízí chorvatské orgány, aby tato opatření odpovídajícím způsobem zahrnuly do svého plánování a přípravy přídělů rozpočtových prostředků EU na období 2021–2027; vyzývá Komisi, aby v souvislosti s plánováním a změnami vnitrostátních operačních programů, pokud jde o řešení přírodních katastrof, prokázala flexibilitu;

15. vyzývá Komisi, aby ve spolupráci s orgány EU a chorvatskými orgány navrhla rychlý způsob rozdělení nezbytné finanční a jiné pomoci s cílem zajistit rychlé oživení postižených oblastí, poskytnout Chorvatsku veškeré možné finanční prostředky na pomoc při rychlé obnově a poskytnout pomoc všem, kdo ji potřebují, a zároveň omezit administrativní zátěž spojenou s přístupem k pomoci a podpoře obyvatel v terénu;

16. zdůrazňuje, že je důležité obyvatele postižených oblastí upřednostnit při očkování proti onemocnění COVID-19; vybízí chorvatskou vládu, aby provedla rozhodnutí, jež oznámila, a přesměrovala značnou část svých dodávek vakcíny do Sisacko-moslavinské župy s cílem bezprostředně ochránit zdraví všech obyvatel, pomocníků a pracovníků na místě; vítá v tomto ohledu rozhodnutí členských států poskytnout část svých očkovacích zásob Chorvatsku;

Čtvrtek 21. ledna 2021

17. připomíná Komisi, že nové škody způsobené nedávným zemětřesením na budovách, které byly již poškozeny během zemětřesení v březnu 2020, budou vyžadovat další posouzení a renovační projekty; dále naléhavě žádá Komisi, aby do plánování a právních předpisů v rámci vlny renovací budov zahrnula cílená opatření proti zemětřesení a pro vypořádání se s jejich následky;

18. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládě Chorvatska a regionálním a místním orgánům v postižených oblastech a vládám i parlamentům členských států.